

**UCHWAŁA NR XVIII/130/25
RADY MIEJSKIEJ W WIĘCBORKU**

z dnia 24 września 2025 r.

**w sprawie przyjęcia lokalnego programu pomocy społecznej pn. „Lokalny plan
deinstytucjonalizacji usług społecznych dla Gminy Więcbork na lata 2025-2027”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153) w związku z art 17 ust. 2 pkt 4 i art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214)

Rada Miejska uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się lokalny program pomocy społecznej pn. „Lokalny plan deinstytucjonalizacji usług społecznych dla Gminy Więcbork na lata 2025-2027”, którego treść stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Więcborka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej w Więcborku

Anna Łańska

Załącznik do uchwały Nr XVIII/130/25
Rady Miejskiej w Więcborku
z dnia 24 września 2025 r.

**Gmina Więcbork
Centrum Usług Społecznych
w Więcborku**

**LOKALNY PLAN
DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH
DLA GMINY WIĘCBORK
NA LATA 2025-2027**

WIĘCBORK 2025

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	4
I. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA.....	5
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	5
2. ANALIZA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I AKTÓW PRAWA MIEJSCOWEGO W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH.....	7
3. WNIOSKI Z DIAGNOZY POTRZEB I POTENCJAŁU WSPOLNOTY SAMORZĄDOWEJ W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH.....	9
4. ZASOBY SYSTEMU WSPARCIA W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH.....	15
II. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	18
1. CELE I OBSZARY INTERWENCJI.....	18
2. HARMONOGRAM WDRAŻANIA LPDI I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	24
3. ROLA PODMIOTÓW WE WDRAŻANIU LPDI	28
4. MONITOROWANIE I WSKAŹNIKI	29

Opis skrótów:

Burmistrz – Burmistrz Więcborka,

CUS – Centrum Usług Społecznych w Więcborku,

DI – deinstytucjonalizacja,

DPS – dom pomocy społecznej,

LPDI – Lokalny plan deinstytucjonalizacji usług społecznych dla gminy Więcbork na lata 2025-2027,

NGO – (ang. *non-government organization*) – organizacja pozarządowa,

OzN – osoba(-y) z niepełnosprawnością,

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Krajeńskim z siedzibą w Więcborku,

PPP – Poradnia Psychologiczna-Pedagogiczna w Sępólnie Krajeńskim,

PES – Podmiot Ekonomii Społecznej,

RPRUS - Regionalny Planu Rozwoju Usług Społecznych I Deinstytucjonalizacji dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2023-2024,

SRPS - Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Więcbork na lata 2022-2031,

ŚDS – Środowiskowy Dom Samopomocy w Więcborku,

ŚŚ – Świetlica Środowiskowa UŚMIECH w Więcborku,

ZI – Zespół Interdyscyplinarny.

WPROWADZENIE

Proces deinstytucjonalizacji to ważny obecnie kierunek rozwoju i zmian w polityce społecznej. Został zdefiniowany w dokumencie pn. „**Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)**”, przyjętym w dniu 15 czerwca 2022 roku przez Radę Ministrów. W jego świetle deinstytucjonalizacja polega na „rozwoju usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej oraz na wypracowaniu i wdrożeniu rozwiązań, które umożliwią „niezależne życie” osobom starszym, osobom z niepełnosprawnościami, osobom w kryzysie psychicznym i innym osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, a dzieciom życie pod opieką rodzinną lub pod opieką zbliżoną do rodzinnej”.¹

Warto tu wskazać, że niezależne życie rozumiane jest nie jako samowystarczalność czy zdolność do samodzielnego wykonywania czynności, ale jako możliwość dokonywania niezależnych wyborów i decyzji odnośnie miejsca zamieszkania czy sposobu organizacji codziennego życia. Natomiast mówiąc o DI, mamy na myśli przechodzenie od opieki o charakterze instytucjonalnym do opieki świadczonej w środowisku rodzinnym i społeczności lokalnej. Wdrażanie jej założeń będzie wiązało się z przyznaniem priorytetu usługom społecznym realizowanym w społeczności lokalnej przed usługami o charakterze stacjonarnym, rozwojem usług zindywidualizowanych, w tym profilaktycznych, wpływających na zmniejszenie konieczności obejmowania osób opieką instytucjonalną, rozwojem różnych form mieszkalnictwa, a także wykorzystaniem potencjału instytucjonalnej opieki długoterminowej na poczet nowych usług środowiskowych.

W założeniach procesu DI kluczowe jest zaangażowanie samorządów lokalnych w jego planowanie i wdrażanie. Wyraz tego zaangażowania stanowi „**Lokalny plan deinstytucjonalizacji usług społecznych dla gminy Więcbork na lata 2025-2027**”.

W gminie Więcbork powstał on w odpowiedzi na współczesne wyzwania w obszarze polityki społecznej, takie jak starzenie się społeczeństwa i inne zmiany demograficzne, wzrost liczby osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i OzN, zmiany na rynku pracy, nowe formy wykluczenia społecznego, przeobrażeń w obrębie rodziny.

Dokument ten składa się z dwóch zasadniczych części, tj. **diagnostycznej i programowej**.

Pierwsza ze wskazanych zawiera główne dane i informacje dotyczące sfery polityki społecznej w gminie oraz realizowanych usług społecznych wraz z rekomendacjami dotyczącymi ich wdrażania w przyszłości. Jej opracowanie opierało się na analizie danych pochodzących ze sprawozdań i ogólnodostępnych baz oraz na wynikach badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców gminy. Cel badania stanowiło rozeznanie potrzeb społeczności lokalnej Gminy Więcbork w zakresie usług społecznych, w szczególności zidentyfikowanie istniejącego w środowisku lokalnym zapotrzebowania na usługi społecznej i określenie kierunków rozwoju gminy w zakresie usług społecznych.

Część programowa dokumentu prezentuje obszary interwencji oraz przypisane im cele oraz kluczowe działania, a także źródła ich finansowania.

¹ Uchwała nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) (M.P. z 2022, poz. 767), s. 96.

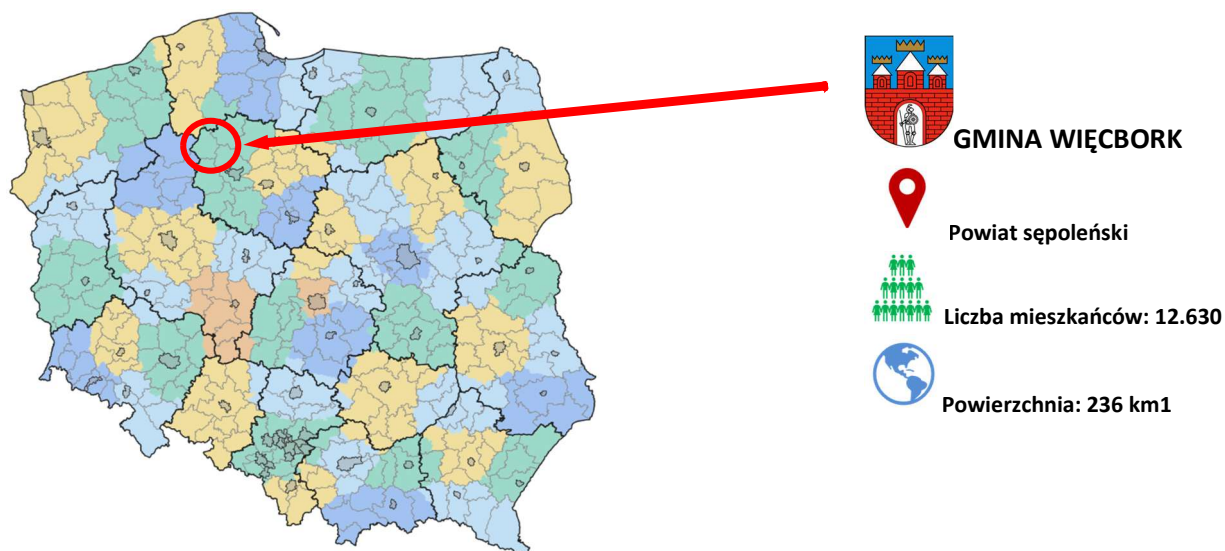
I. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Więcbork położona jest w północno-zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie sępoleńskim. Jest jedną z 35 gmin miejsko-wiejskich województwa. Siedziba gminy licząca ok. 6,0 tys. mieszkańców należy do liczego w województwie grona miast o podobnej klasie wielkościowej. Jest miejską siedzibą gminy, ukierunkowaną na obsługę mieszkańców gminy, obsługę rolnictwa i lokalnej przedsiębiorczości - jednak wyróżnia się obecnością specjalistycznej ochrony zdrowia oraz znaczącym potencjałem szkolnictwa ponadgimnazjalnego - a więc pełni także funkcje ponadlokalne². Gmina zajmuje powierzchnię ok. 236 km² co lokuje ją wśród największych gmin województwa (zajmuje 9. Pozycję wśród 144 gmin). Większość gmin województwa zajmuje powierzchnię 80-200 km², jednak warto zauważyć, że bardzo podobną powierzchnię notuje sąsiednia gmina Sępólno Krajeńskie (229 km²), nieco większa jest gmina Tuchola, a znacznie większa - gmina Koronowo.³

Ośrodkiem administracyjnym gminy jest miasto Więcbork.

Rysunek 1. Położenie geograficzne gminy Więcbork.

Źródło: opracowanie własne.

Przez obszar Gminy Więcbork przebiegają trzy drogi wojewódzkie:

1. Droga wojewódzka nr 242 Więcbork – Łobżenica – Wyrzysk.
2. Droga wojewódzka nr 189 Jastrowie – Złotów – Więcbork.
3. Droga wojewódzka nr 241 Nakło nad Notecią – Mrocza – Więcbork – Sępólno Krajeńskie – Tuchola⁴.

² Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Więcbork przyjęte Uchwałą Nr LIII/386/22 Rady Miejskiej w Więcborku z dnia 30 listopada 2022r., s.4.

³ Tamże, s.4.

⁴ Raport o stanie Gminy Więcbork za 2023 r., s.3.

Gmina Więcbork podzielona jest na 22 jednostki pomocnicze (sołectwa) oraz Samorząd Mieszkańców Miasta Więcbork: Adamowo, Borzyszkowo, Czarmuń, Dalkowo, Frydrychowo, Górowatki, Jastrzębiec, Jeleń, Lubcza, Nowy Dwór, Pęperzyn, Puszcza, Runowo Krajeńskie, Suchorączek, Sypniewo, Śmiłowo, Witunia, Wymysłowo, Zabartowo, Zakrzewek, Zakrzewska Osada, Zgniłka, Samorząd Mieszkańców Miasta Więcbork⁵.

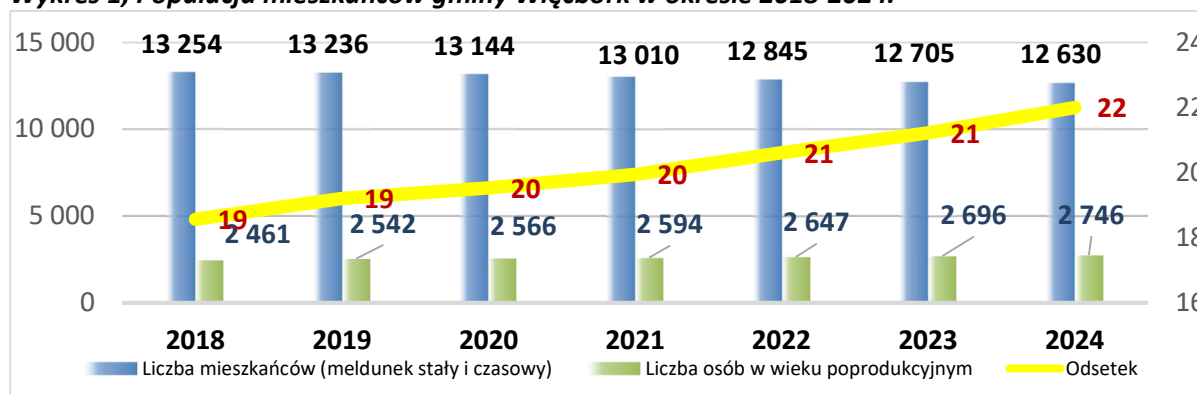
DEMOGRAFIA

12.630⁶	Liczba mieszkańców Gminy Więcbork w 2024 roku
---------------------------	--

Zmniejszenie populacji z 12 846 osób w 2022 roku do 12 630 osób na dzień 30.11.2024 r. świadczy o tym, że gmina zmagą się z procesem depopulacji, który jest zjawiskiem typowym dla wielu gmin w Polsce, szczególnie tych położonych poza dużymi ośrodkami miejskimi.

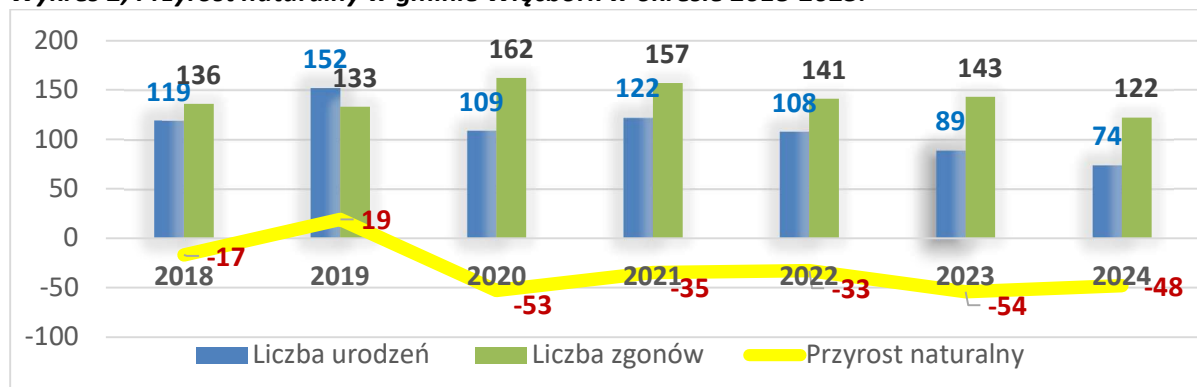
W 2024 r. liczba kobiet spadła do 6335, a liczba mężczyzn do 6295. Z danych wynika, że w Gminie Więcbork liczba kobiet jest nieznacznie wyższa niż liczba mężczyzn. W 2022 r. populacja kobiet wynosiła 6451, co stanowiło około 50,2% ogółu mieszkańców, natomiast liczba mężczyzn wynosiła 6395, tj. 49,8%. W 2024 r. (stan na 30 listopada) liczba kobiet spadła do 6335, a liczba mężczyzn do 6295, co wskazuje na ogólny spadek liczby mieszkańców obu płci przy jednoczesnym zachowaniu stabilnych proporcji demograficznych.

Wykres 1, Populacja mieszkańców gminy Więcbork w okresie 2018-2024.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych USC w Więcborku, dane z 2024 wg stanu na dzień 30.11.2024r.

Wykres 2, Przyrost naturalny w gminie Więcbork w okresie 2018-2023.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych USC w Więcborku, dane z 2024 wg stanu na dzień 30.11.2024r.

⁵ Raport o stanie gminy Więcbork za 2023 r., s.3-4.

⁶ Dane uzyskane z Urzędu Stanu Cywilnego w Więcborku na dzień 30.11.2024 r..

Kluczowe wnioski:

- ⇒ Spadek ogólnej liczby mieszkańców obu płci, wzrost liczby osób starszych (60+ i 65+) i jednocześnie ujemny przyrost naturalny.
- ⇒ Znaczący spadek liczby osób w wieku 8–12 lat może świadczyć o zmniejszającej się populacji szkolnej w najbliższych latach.
- ⇒ Proporcje między liczbą kobiet i mężczyzn pozostają wyrównane, co jest korzystne z punktu widzenia społecznego i demograficznego.
- ⇒ Proces starzenia się społeczeństwa prowadzi do zwiększonego zapotrzebowania na usługi medyczne i społeczne, pracę socjalną oraz infrastrukturę dostosowaną do potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnościami.
- ⇒ Znacząco większa liczba samotnych kobiet wśród seniorów. Taki stan prowadzi do zwiększonego zapotrzebowania na opiekę nad samotnymi kobietami w starszym wieku i może to również wiązać się z ich ograniczonymi zasobami finansowymi w porównaniu do gospodarstw dwuosobowych.

2. ANALIZA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I AKTÓW PRAWA MIEJSCOWEGO W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH

„Lokalny plan deinstytucjonalizacji usług społecznych dla gminy Więcbork na lata 2025-2027” pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu europejskim, krajowym i samorządowym. Zgodność z założeniami polityki społecznej UE daje możliwość korzystania z funduszy unijnych skierowanych na rozwiązywanie różnych problemów społecznych.

Obszary interwencji wskazane w LPDI odwołują się do:

1. „Strategii rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)”⁷;
2. oraz „Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2023-2024”⁸.

Wspomniana „Strategia rozwoju usług społecznych”, wskazuje że usługi społeczne są generalnie dedykowane wszystkim, jednak szczególny nacisk trzeba położyć na kierowanie ich do osób, które mogą być narażone na jakiegokolwiek przejawy wykluczenia społecznego czy dyskryminacji. Dotyczy to przede wszystkim:

- a) rodzina i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami,
- b) OzN i osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- c) osób w kryzysie psychicznym,
- d) osób starszych,
- e) osób w kryzysie bezdomności,
- f) wszystkich innych grup zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

⁷ Uchwała nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) (M.P. z 2022, poz. 767).

⁸ Uchwała Nr 21/1000/23 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 maja 2023 r. w sprawie Regionalnego planu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2023-2024.

W rozumieniu „Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych I Deinstytucjonalizacji dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2023-2024” „deinstytucjonalizacja to (...) proces rozwoju usług społecznych na poziomie rodziny i lokalnej społeczności, który miałby umożliwić pozostawanie przez osobę potrzebującą pomocy jak najdłużej w swoim środowisku zamieszkania. W praktyce oznacza to konieczność poprzedzenia radykalnych, nietatwych i wymagających czasu zmian systemowych, czyli przekształcenia dużych instytucji opiekuńczych w formy środowiskowe, inwestowaniem w rozwój oferty wsparcia i opieki w miejscu zamieszkania oraz w formule dziennej”.

Deinstytucjonalizacja to również monitorowanie i podnoszenie, jakości usług społecznych, zarówno tych świadczonych w domach jak i w niewielkich ośrodkach czy placówkach będących w procesie przekształcenia/ rozwoju⁹.

W RPRUS wskazano następujące obszary wymagające wsparcia:

- a) osoby starsze, OzN, w tym osoby wymagające wsparcia codziennym funkcjonowaniu,
- b) rodzina i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami,
- c) osoby w kryzysie zdrowia psychicznego,
- d) osoby w kryzysie bezdomności,
- e) migranci.

Mając na uwadze wielość dokumentów programowych, przygotowany LPDI odwołuje się również do rekomendacji przedstawionych w „Ogólnopolskich ramowych wytyczny tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych”.

Najważniejszymi, obowiązującymi dokumentami strategicznymi Gminy Więcbork, w zakresie realizowania usług społecznych są:

- „Strategia Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2021-2027”¹⁰,
- „Raport o stanie Gminy Więcbork za 2023 r.” (oraz z lat poprzednich);
- oraz „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Więcbork na lata 2022-2031”¹¹.
- „Program Usług Społecznych dla Gminy Więcbork na lata 2025 – 2027”¹².

SRPS zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań.

Główna misja to:

„Gmina Więcbork buduje silną rodzinę, przeciwdziała różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego, podnosi jakość życia mieszkańców i stwarza im warunki do rozwoju oraz integruje społeczność lokalną.”

⁹ Uchwała Nr 21/1000/23 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 maja 2023 r. w sprawie Regionalnego planu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2023-2024, s.5.

¹⁰ Uchwała NR XLVI/335/22 Rady Miejskiej w Więcborku z dnia 26 maja 2022 roku w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy Więcbork na lata 2021-2030”.

¹¹ Uchwała NR XL/292/21 Rady Miejskiej w Więcborku z dnia 30 listopada 2021 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Więcbork na lata 2022-2031”.

¹² Uchwała Nr XIII/100/25 Rady Miejskiej w Więcborku z dnia 25 marca 2025 r. w sprawie przyjęcia „Programu Usług Społecznych dla Gminy Więcbork na lata 2025 - 2027”.

Misja SRPS jest spójna z założonymi do realizacji następującymi celami strategicznymi:

- **CEL STRATEGICZNY 1** - Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży,
- **CEL STRATEGICZNY 2** - Rozwój zintegrowanego systemu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie,
- **CEL STRATEGICZNY 3** - Rozwój zintegrowanego wsparcia osób starszych,
- **CEL STRATEGICZNY 4** - Poprawa jakości życia OzN,
- **CEL STRATEGICZNY 5** - Aktywizacja osób bezrobotnych oraz integracja osób bezdomnych,
- **CEL STRATEGICZNY 6** - Aktywizacja podmiotów lokalnych działających w obszarze pomocy społecznej i budowa kapitału społecznego.

SRPS jest realizowana w powiązaniu z następującymi lokalnymi programami:

1. Gminnym Programem Wspierania Rodziny na Lata 2024 – 2026,
2. Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Więcbork na lata 2024-2030,
3. Gminnym Programem Profilaktyki I Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Oraz Przeciwdziałania Narkomanii na okres 01.04.2022- 31.12.2025,
4. Programem współpracy Gminy Więcbork z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

3. WNIOSKI Z DIAGNOZY POTRZEB I POTENCJAŁU WSPÓLNOTY SAMORZĄDOWEJ W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH

Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1818) stanowi, że CUS, jako instytucja odpowiedzialna za realizację usług społecznych na poziomie lokalnym, powinno opierać swoje działania na trafnie rozpoznanych potrzebach i potencjale społeczności i ma zadanie okresowego przeprowadzania **diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych**.

W 2024 roku przygotowano omawiany dokument pn. „**Diagnoza potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych gminy Więcbork na lata 2025 – 2029**” który stał się źródłem wiedzy na temat najistotniejszych potrzeb mieszkańców. Pozwolił na zidentyfikowanie potencjałów mieszkańców oraz lokalnych instytucji i organizacji.

Wyniki diagnozy zostały poddane konsultacjom społecznym w okresie od 4 marca 2025 r. do dnia 18 marca 2025 r.¹³.

Przeprowadzone działania diagnostyczne pozwoliły odpowiedzieć na następujące pytania badawcze:

- ⇒ *Jakie potrzeby społeczne występują w gminie?*
- ⇒ *Jakie rozwiązania/usługi społeczne należy wprowadzić w celu zaspokojenia potrzeb społecznych?*
- ⇒ *Jaki potencjał (instytucji, organizacji sektora obywatelskiego i sektora ekonomii społecznej, podmiotów prywatnych) można wykorzystać w celu zaspokajania potrzeb społecznych Gminy?*

¹³ Zarządzenie Nr 0050.19.2025 Burmistrza Więcborka z dnia 3 marca 2025 roku w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących „Diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych Gminy Więcbork”.

W tworzeniu diagnozy zastosowano następujące metody:

- analizę zasobów gminy,
- analizę dokumentów gminnych raportów,
- spotkanie diagnostyczno - partycypacyjne z przedstawicielami instytucji działających na terenie Gminy Więcbork.

Diagnoza obejmuje cztery obszary tematyczne:

- wsparcie osób starszych,
- wsparcie OzN,
- wsparcie osób w kryzysie psychicznym,
- wsparcie dziecka w rodzinie.

Praca socjalna¹⁴

671	Liczba rodzin objętych pracą socjalną w 2023 roku
1 433	Liczba osób objętych pracą socjalną w 2023 roku

W 2023 r. pracą socjalną objęto 671 rodzin i 1 433 osoby, co stanowi wzrost w porównaniu do 2022 r., gdzie te liczby wynosiły odpowiednio 610 rodzin i 1 357 osób.

Liczba rodzin objętych wyłącznie pracą socjalną (bez świadczeń finansowych i rzeczowych) również wzrosła – w 2023 r. wynosiła 346 rodzin, co oznacza wzrost o 50 rodzin, w stosunku do roku 2022. Może to wskazywać na zmianę strategii wsparcia, polegającą na większym zaangażowaniu w formy aktywizacji i doradztwa zamiast świadczeń finansowych.

Świadczenia pieniężne¹⁵

434	Liczba osób otrzymujących świadczenie pieniężne w 2023
- 40	Liczba osób otrzymujących świadczenie pieniężne zmniejszyła się o 40 w latach 2022-2023

W 2023 r. liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych wyniosła 209 (spadek o 2 rodziny w stosunku do 2022 r., gdy świadczenia otrzymywało 211 rodzin). Liczba osób otrzymujących świadczenia pieniężne zmniejszyła się z 474 w 2022 r. do 434 w 2023 r. Spadek zarówno w liczbie rodzin, jak i osób korzystających ze świadczeń pieniężnych może świadczyć o większej skuteczności działań aktywizujących lub poprawie sytuacji finansowej części rodzin.

Świadczenia niepieniężne¹⁶

175	Liczba rodzin, która skorzystała ze świadczeń niepieniężnych w 2023
35	Liczba osób korzystających ze świadczeń niepieniężnych wzrosła o 35 w latach 2022-2023

¹⁴ MRiPS-03 Sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za I-XII 2023 r.

¹⁵ MRiPS-03 Sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za I-XII 2023 r.

¹⁶ Tamże.

W 2023 r. ze świadczeń niepieniężnych skorzystało 175 rodzin, co oznacza wzrost o 16 rodzin w stosunku do 2022 r. (159 rodzin). Liczba osób korzystających ze świadczeń niepieniężnych wzrosła z 369 w 2022 r. do 404 w 2023 r. Widoczny jest wzrost liczby osób i rodzin korzystających ze świadczeń niepieniężnych, co może wskazywać na większe zapotrzebowanie na tego rodzaju wsparcie.

Wzrost liczby osób i rodzin korzystających ze świadczeń niepieniężnych wpisuje się w ogólną tendencję krajową związaną z DI oraz zwiększaniem roli usług społecznych.

Dane dotyczące powodów trudnej sytuacji życiowej rodzin wskazują na zróżnicowane zmiany w liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Więcbork.

Wzrost liczby rodzin z problemami zdrowotnymi: Liczba rodzin dotkniętych długotrwałymi chorobami oraz niepełnosprawnością wzrasta. Może to wynikać z procesu starzenia się populacji oraz lepszej identyfikacji potrzeb osób wymagających szczególnego wsparcia

Problemy uzależnień i przemocy domowej: Liczba rodzin borykających się z problemem alkoholizmu wzrosła o 9,62%, natomiast narkomanii o 20%. Może to wynikać z lepszej diagnozy uzależnień oraz zwiększonej liczby zgłoszeń w ramach działań interwencyjnych i profilaktycznych.

Spadek problemów ekonomicznych i opiekuńczo-wychowawczych: Znaczące zmniejszenie liczby rodzin doświadczających trudności związanych z bezrobociem (- 0,08%) oraz bezradnością opiekuńczo-wychowawczą (-4,92%) może świadczyć, o skuteczności działań aktywizujących, wsparcia asystentów rodziny oraz instrumentów finansowych wspierających rodziny w trudnej sytuacji życiowej.

Problemy związane z ochroną macierzyństwa: Liczba rodzin wymagających wsparcia z powodu ochrony macierzyństwa spadła o 62,5%, co może świadczyć o skuteczności wsparcia socjalnego skierowanego do matek.

Zmiany w problemach związanych z bezdomnością: Zmniejszenie liczby rodzin z problemem bezdomności o 28,57% wskazuje na skuteczność działań w obszarze profilaktyki bezdomności.

Pieczna zastępcza¹⁷

13	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w 2023
-----------	--

W 2023 r. 13 dzieci zostało umieszczonych w pieczy zastępczej w tym: 8 dzieci w placówce opiekuńczo – wychowawczej i 5 dzieci w rodzinach zastępczych.

¹⁷ Sprawozdanie z działalności MGOPS w Więcborku za 2023 r., s. 37.

W 2023 r. Gmina partycypowała w kosztach pobytu 46 dzieci w szeroko rozumianej pieczy zastępczej, w tym:

- 15 dzieci w placówce opiekuńczo – wychowawczej (z czego troje z nich w ciągu roku przeszło do rodzin zastępczych),
- 10 dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowych,
- 16 dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych,
- 4 dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych,
- 1 dziecko w zakładzie opiekuńczo-psychiatrycznym.

Wsparcie OzN i osób starszych¹⁸

42%	Osób badanych po 60 roku życia mieszka samotnie
50%	Osób badanych po 60 roku życia ma znaczny stopień niepełnosprawności, a 39,4% umiarkowany
14%	Osób badanych po 60 roku życia nie ma nikogo do kogo mogłaby się zwrócić o pomoc, a 30% może o nią poprosić tylko w sytuacjach poważnych i kryzysowych.

Wyniki ankiety wyraźnie wskazują, że system wsparcia społecznego powinien zostać wzmocniony szczególnie dla osób o ograniczonych możliwościach opuszczenia domu, wymagających wsparcia opiekuńczego i w zakresie rehabilitacji.

Kluczowe problemy to starość, samotność, niepełnosprawność i brak wsparcia rodzinnego, co wskazuje na konieczność rozwijania programów integracyjnych oraz usług opiekuńczych.

Sytuacja finansowa jest jednym z czynników ograniczających dostęp do pomocy, co może sugerować potrzebę wprowadzenia dodatkowych świadczeń finansowych, bezpłatnych usług opiekuńczych lub ulg dla osób starszych i z niepełnosprawnościami.

Asystencja osobista OzN¹⁹

41	Liczba, które skorzystały z usługi asystenta w 2023 roku
15 238	Liczba godzin zrealizowanych w ramach usług asystenckich.

W okresie II-XII.2023 roku usługi asystenta świadczone dla 41 osób z niepełnosprawnościami, w tym:

- 37 dorosłych osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności w znacznym lub umiarkowanym stopniu,
- 4 dzieci do 16. roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności, w tym ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji,

¹⁸ Dane pochodzą z badania przeprowadzonego na potrzeby „Diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych dla gminy Więcbork na lata 2025 – 2029”.

¹⁹ Sprawozdanie z działalności MGOPS w Więcborku za 2023 r., s. 22.

łącznie w ramach Programu wykonano 15 238 godzin usług asystenckich.

Tabela 1, Dynamiczny rozwój usługi asystenckiej w gminie Więcbork.

Wyszczególnienie	Edycja 2020	Edycja 2021	Edycja 2022	Edycja 2023
Liczba odbiorców Programu	5	28	29	41
Ilość godzin usług asystenckich	1 800	13 320	11 514	15 238
Liczba zaangażowanych asystentów	2	11	11	20

Źródło: opracowanie własne

Edukacja publiczna

475	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego na terenie miasta Więcborka i przy szkołach wiejskich
------------	---

Wychowanie przedszkolne wraz z opieką dla lat 3

Zgodnie z obowiązującymi przepisami gmina powinna zapewnić miejsce w placówkach wychowania przedszkolnego wszystkim uprawnionym dzieciom. W ostatnich latach zainteresowanie wychowaniem przedszkolnym na terenie Gminy Więcbork wykazuje tendencję wzrostową.

Obecnie gmina zapewnia:

- **275 miejsc** wychowania przedszkolnego w **mieście Więcbork**, w ramach **11 wielogodzinnych oddziałów**,
- **200 miejsc** w przedszkolach funkcjonujących przy szkołach wiejskich.

W roku szkolnym 2023/2024 liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli pozostała na tym samym poziomie co w roku poprzednim.

Klub Dziecięcy w Więcborku realizuje funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne dla dzieci w wieku od 1 do lat 3.

Z opieki korzysta **30 dzieci**, przy czym:

- opieka świadczona jest **do 10 godzin dziennie** (w szczególnie uzasadnionych przypadkach czas ten może zostać wydłużony).
- nad dziećmi czuwa **8 opiekunek**.

Zmiany w liczbie uczniów

7,1%	Spadek liczby uczniów szkół podstawowych na przestrzeni roku szkolnego 2022/2023 – 2023/2024
-------------	--

W roku szkolnym 2022/2023 liczba uczniów w szkołach podstawowych wynosiła 984, natomiast w roku szkolnym 2023/2024 zmniejszyła się do 914. Oznacza to spadek o 70 uczniów, co stanowi **ok. 7,1%**.

Tendencja spadkowa widoczna jest w większości szkół, przy czym szczególnie zauważalna jest w:

- **SP w Jastrzębcu** – spadek z 73 do 54 uczniów (-19 uczniów, czyli 26%),
- **SP w Pęperzynie** – spadek z 55 do 49 uczniów (-6 uczniów, czyli 10,9%),
- **SP w Runowie Krajeńskim** – spadek z 119 do 109 uczniów (-10 uczniów, czyli 8,4%),
- **SP w Sypniewie** – spadek z 172 do 170 uczniów (-2 uczniów, czyli 1,2%),
- **SP Nr 1 w Więcborku** – spadek z 281 do 263 uczniów (-18 uczniów, czyli 6,4%),
- **SP Nr 2 w Więcborku** – spadek z 238 do 223 uczniów (-15 uczniów, czyli 6,3%),
- Jediną szkołą, która nie zanotowała zmiany liczby uczniów, jest **SP w Zakrzewku** (46 uczniów).

Reintegracja zawodowa i społeczna, przeciwdziałania bezrobociu

105	Liczba osób bezrobotnych wzrosła o 105 na przestrzeni 2022 – 2023 roku.
70	Liczba kobiet , które stały się bezrobotne na przestrzeni 2022-2023

W roku 2023 liczba bezrobotnych wzrosła o 105 osób, z 206 do 311. Wzrost ten szczególnie dotyczył kobiet, których liczba wzrosła o 70 osób. W grupie poprzednio pracujących liczba ta wzrosła o 97 osób, a liczba osób z prawem do zasiłku zwiększyła się o 26 osób. Wzrost również dotyczył głównie osób młodych do 30 roku życia (+51 osób) oraz długotrwale bezrobotnych (+48 osób). Wzrosła także liczba osób opiekujących się małymi dziećmi (+34 osoby).

Wzrost bezrobocia w tych grupach wiekowych wskazuje na trudności zawodowe osób w najbardziej produktywnym okresie życia.

Podjęcia pracy

61	Liczba podjęć pracy pomimo wzrostu bezrobocia w gminie
-----------	--

Pomimo trudniejszej sytuacji na rynku pracy, w mieście Więcbork odnotowano wzrost liczby podjęć pracy o 86 osób (z 200 do 286). Wzrost dotyczył również zatrudnienia subsydiowanego, gdzie zanotowano przyrost o 35 osób. W Gminie Więcbork liczba podjęć pracy ogółem zwiększyła się o 61 osób, a w przypadku pracy subsydiowanej – o 22 osoby.

Kultura, kultura fizyczna i turystyka

40	Liczba seansów reaktywowanego kina PROMIEŃ w 2023 roku
2.879	Liczba uczestników seansów kina PROMIEŃ w 2023 roku

118	Liczba wydarzeń na terenie gminy Więcbork
18.257	Liczba osób, które wzięły udział w wydarzeniach na terenie Gminy Więcbork

W 2023 Kino PROMIEŃ reaktywacja wyświetliło 40 seansów, w których uczestniczyło 2879 osób. W 2023 roku na terenie gminy odbyło się 118 wydarzeń, w których łącznie wzięło udział 18 257 osób. Gmina posiada bogatą ofertę zarówno kulturalną jak i sportowo- rekreacyjną. Badanie wskazuje jedynie na potrzebę dedykowanych zajęć dla seniorów i OzN.

4. ZASOBY SYSTEMU WSPARCIA W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH

Ważnym komponentem lokalnej systemu wsparcia są obecnie usługi społeczne. Zdefiniowano je w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych²⁰. W świetle art. 2 przywołanej ustawy oznaczają one działania podejmowane przez gminę w celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej, świadczone w formie niematerialnej bezpośrednio na rzecz osób, rodzin, grup społecznych, grup mieszkańców o określonych potrzebach lub ogółu mieszkańców, w następujących zakresach:

- 1) polityki prorodzinnej,
- 2) wspierania rodziny,
- 3) systemu pieczy zastępczej,
- 4) pomocy społecznej,
- 5) promocji i ochrony zdrowia,
- 6) wspierania osób niepełnosprawnych,
- 7) edukacji publicznej,
- 8) przeciwdziałania bezrobociu,
- 9) kultury,
- 10) kultury fizycznej i turystyki,
- 11) pobudzania aktywności obywatelskiej,
- 12) mieszkalnictwa,
- 13) ochrony środowiska,
- 14) reintegracji zawodowej i społecznej.

Poniżej przeanalizowano zasoby gminy Więcbork, w zakresie usług społecznych realizowanych w 2024 roku przez Gminę Więcbork/MGOPS w Więcborku.

Tabela 2, Usługi społeczne realizowane w 2024 r. w obszarze wsparcia osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, w tym osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

L.p	Działania z zakresu	Wyszczególnienie usług społecznych
1.	Pomocy społecznej	- Organizowanie i świadczenie pracy socjalnej. - Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania w tym usługi sąsiedzkie. - Specjalistyczne usługi w miejscu zamieszkania dla osób zaburzonych psychicznie. - Rozwój usług „teleopieki” w ramach projektu „Kujawsko-Pomorska Teleopieka – etap I” (2024–2026). - Organizowanie dożywiania. - Współorganizowanie wydawania paczek żywnościowych. - Prowadzenie ośrodka wsparcia dziennego w postaci klubu samopomocy pod nazwą Klub „Senior+”. - Kierowanie do podmiotów i placówek opieki całodobowej (w tym DPS, Domów Seniora). - Usługa w formie dowozu osób do placówek pomocowych na zajęcia (3 ośrodki wsparcia).

²⁰ Dz.U. 2019 poz. 1818.

		- Usługi wsparcia krótkoterminowego świadczone w formie pobytu całodobowego lub w formie dziennej przez dom pomocy społecznej. - Kierowanie do ośrodków wsparcia dziennego w tym do klubu samopomocy.
2.	Promocji i ochrony zdrowia	- Zwiększenie dostępu do różnych form specjalistycznej rehabilitacji. - Poprawa dostępu do usług opieki długoterminowej w miejscu zamieszkania. - Rozwój usług społecznych promujących zdrowie i ochronę zdrowia.
	Wspierania osób niepełnosprawnych	- Rozwój usług asystencji osobistej wspierających aktywność w szczególności OzN.
3.	Kultury	- Prowadzenie ośrodka wsparcia dziennego w postaci klubu samopomocy pod nazwą Klub „Senior+”.
4.	Kultury fizycznej i turystyki	- Prowadzenie ośrodka wsparcia dziennego w postaci klubu samopomocy pod nazwą Klub „Senior+”.
5.	Pobudzania aktywności obywatelskiej	- Prowadzenie ośrodka wsparcia dziennego w postaci klubu samopomocy pod nazwą Klub „Senior+”.
6.	Mieszkalnictwa	- Rozwój usług w mieszkaniach wspomaganych na bazie DPS w Kamieniu Krajeńskim.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 3, Usługi społeczne realizowane w 2024 r. w obszarze wsparcia osób w kryzysie psychicznym.

L.p	Działania z zakresu	Wyszczególnienie usług społecznych
1.	Pomocy społecznej	- Organizowanie i świadczenie pracy socjalnej. - Usługi opiekuńczych w miejscu zamieszkania w tym usługi sąsiedzkie. - Specjalistyczne usługi w miejscu zamieszkania dla osób zaburzonych psychicznie. - Współorganizowanie wydawania paczek żywnościowych. - Kierowanie do ośrodków wsparcia dziennego dla osób zaburzonych psychicznie. - Usługa w formie dowozu mieszkańców do placówek pomocowych (3 ośrodki wsparcia). - Organizowanie dożywiania. - Prowadzenie ośrodka wsparcia dziennego w postaci klubu samopomocy pod nazwą Klub „Senior+”. - Działania z zakresu interwencji kryzysowej w obszarze zdrowia psychicznego.
2.	Promocji i ochrony zdrowia	- Zwiększenie dostępu do różnych form specjalistycznej rehabilitacji. - Rozwój usług społecznych wspierających zdrowie i jego ochronę;
3.	Wspierania osób niepełnosprawnych	- Rozwój usług asystencji osobistej wspierających aktywność w szczególności OzN. - Poprawa dostępu do usług Opieki długoterminowej.
4.	Mieszkalnictwa	- Rozwój usług w mieszkaniach wspomaganych na bazie DPS w Kamieniu Krajeńskim.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 4, Usługi społeczne realizowane w 2024 r. w obszarze wsparcia rodziny i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami.

L.p	Działania z zakresu	Wyszczególnienie usług społecznych
1.	Polityki prorodzinnej	- Realizacja zadań z zakresu Karty Dużej Rodziny.
2.	Wspierania rodziny	- Wzmocnienie wsparcia i pomocy asystenta rodziny wobec rodziny przeżywającej trudności. - Ułatwienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa, warsztatów, terapii i innych działań wzmacniających rodzinę i podnoszących kompetencje rodzicielskie. - Prowadzenie placówki wsparcia dziennego (tj. Świetlicy Środowiskowej UŚMIECH) oraz zapewnienie w niej miejsc dla dzieci.
3.	Pomocy społecznej	- Organizowanie i świadczenie pracy socjalnej. - Organizacja i prowadzenie Punktu Interwencji Kryzysowej w Więcborku (poradnictwo psychologiczne). - Organizowanie i świadczenie zespołowych interdyscyplinarnych działań a rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu (m.in. wsparcie psychologiczne dla rodzin będących w stanie kryzysu, pogłębiona praca socjalna). - Współorganizowanie wydawania paczek żywnościowych. - Organizowanie dożywiania. - Realizacja zadań wynikających z Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Więcbork, w tym

		m.in.: szkolenia dla członków ZI; realizacja procedury NK; organizacja spotkań grup wsparcia.
4.	Promocji i ochrony zdrowia	- Realizacja zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii (tj. programy profilaktyczne, działania realizowane przez Poradnię Leczenia Uzależnień w Więcborku.
5.	Wspierania osób niepełnosprawnych	- Rozwój usług asystencji osobistej wspierających aktywność w szczególności dzieci z niepełnosprawnościami.
6.	Edukacji publicznej	- Rozwój form wsparcia w zakresie opieki dziennej nad dziećmi w szkołach po zakończeniu zajęć lekcyjnych.
7.	Przeciwdziałania bezrobociu	- Prowadzenie aktywizacji społecznej i zawodowej osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu bezrobocia w zakresie prac społecznie użytecznych.
8.	Reintegracji zawodowej i społecznej	- Prowadzenie aktywizacji społecznej i zawodowej w Klubie Integracji Społecznej w Więcborku (tj. TUS, praca socjalna).

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 5, Usługi społeczne realizowane w 2024 r. w obszarze wsparcia osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością.

L.p	Działania z zakresu	Wyszczególnienie usług społecznych
1.	Pomocy społecznej	- Organizowanie i świadczenie pracy socjalnej. - Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania w tym usługi sąsiedzkie. - Organizowanie dożywiania w tym również dostarczanie posiłków. - Udzielanie schronienia.
2.	Mieszkalnictwa	- Rozwój usług w mieszkaniach wspomaganych na bazie DPS w Kamieniu Krajeńskim.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 6, Usługi społeczne realizowane w 2024 r. w obszarze wsparcia społeczności lokalnej.

L.p	Działania z zakresu	Wyszczególnienie usług społecznych
1.	Pobudzania aktywności obywatelskiej	- Organizowanie zintegrowanych działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki na bazie – Centrum Aktywności Seniora w Więcborku, Centrum Aktywności Lokalnej w Więcborku, Wiejskiego Domu Kultury w Sypniewie.

Źródło: opracowanie własne.

Centralnym punktem kompleksowego systemu wsparcia stanie się nowo powstałe **Centrum Usług Społecznych w Więcborku**²¹. Podmiot będzie odgrywać kluczową rolę w koordynowaniu i integrowaniu działań na rzecz mieszkańców, zapewniając spójność i efektywność realizowanych inicjatyw oraz umożliwiając lepsze diagnozowanie potrzeb społecznych.

²¹ Uchwała Nr VIII/66/24 Rady Miejskiej w Więcborku z dnia 27 listopada 2024 r. w sprawie przekształcenia Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Więcborku w Centrum Usług Społecznych w Więcborku oraz uchwalenia statutu Centrum Usług Społecznych w Więcborku.

II. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

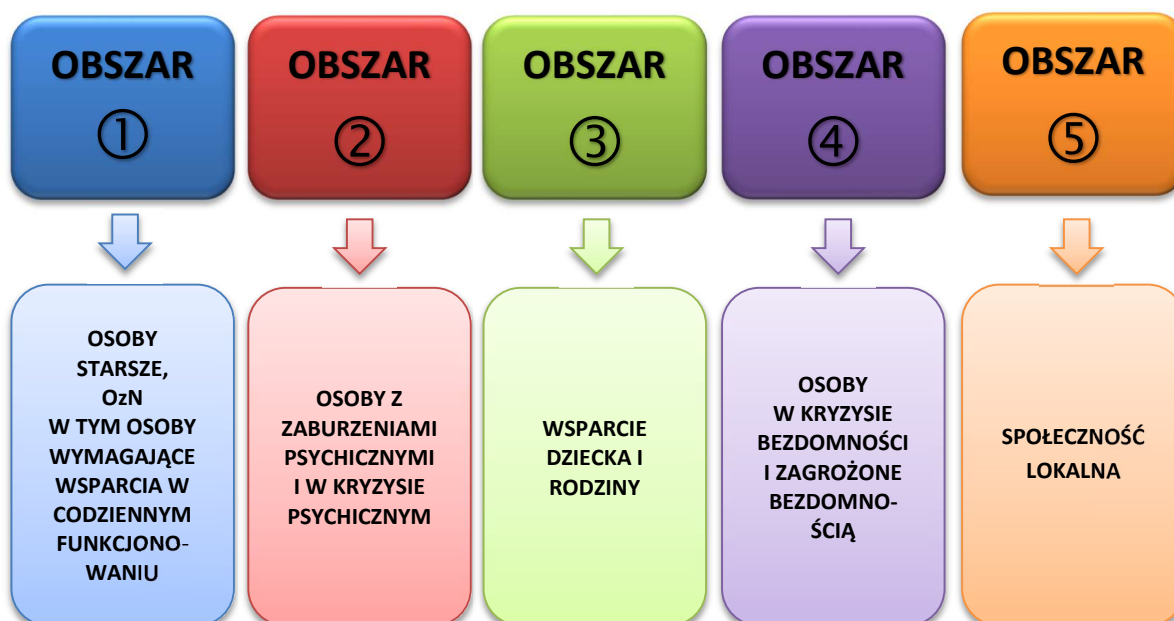
1. CELE I OBSZARY INTERWENCJI

Na podstawie przeprowadzonych analiz, z których najważniejsze wnioski zostały wymienione powyżej, jak i danych zastanych zawartych w dokumentach przekazanych przez gminę Więcbork wskazane zostały obszary systemu wsparcia, w zakresie których realizowany będzie „**LOKALNY PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH DLA GMINY WIĘCBORK NA LATA 2025-2027**”.

Zrealizowanie wizji LDPI wymaga wyznaczenia szczegółowych celów strategicznych w poszczególnych obszarach interwencji strategicznej. Cele strategiczne zostaną osiągnięte przez realizację wyznaczonych kierunków działań.

Obszary interwencji zostały określone z uwzględnieniem zarówno uwarunkowań strategicznych i programowych w zakresie DI, jak i rekomendacji wynikających z przeprowadzonej diagnozy.

Rysunek 2, Obszary interwencji zaplanowane w ramach LPDI.

Źródło: opracowanie własne.

Jednym z istotnych obszarów działań będzie **rozwój wsparcia dla osób starszych**, którego celem jest zwiększenie aktywności tej grupy społecznej oraz ich integracja ze środowiskiem lokalnym. Planowane jest uatrakcyjnienie oferty spędzania czasu wolnego dla seniorów, podniesienie jakości usług opiekuńczych i zwiększenie ich dostępności.

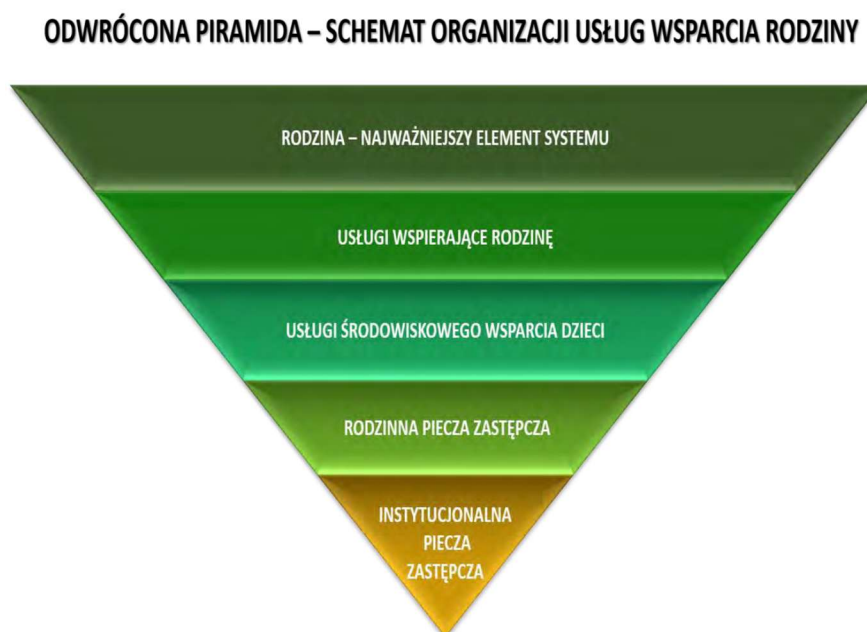
Szczególną rolę odegrają nowo powstałe mieszkania wspomagane, które ograniczą konieczność umieszczania seniorów w domach pomocy społecznej. Poprawa komfortu funkcjonowania osób starszych w ich naturalnym środowisku będzie jednym z kluczowych efektów tych działań. Działania na rzecz **osób z niepełnosprawnościami w tym osób wymagających wsparcia w codziennym**

funkcjonowaniu obejmą kształtowanie właściwych postaw społecznych oraz propagowanie idei równouprawnienia. Integracja osób z niepełnosprawnościami ze środowiskiem lokalnym będzie wspierana przez działania ukierunkowane na likwidację barier architektonicznych oraz m.in. upowszechnianie usług środowiskowych na rzecz tej grupy. W efekcie poprawie ulegnie komfort życia tych osób oraz ich możliwości do samodzielnego funkcjonowania.

Ważnym obszarem działań profilaktycznych i interwencyjnych stało się zapewnienie bezpieczeństwa **osobom z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie psychicznym**. Najwłaściwszym kierunkiem wydaje się poszerzanie wielopłaszczyznowego wsparcia medycznego i społecznego, możliwie najbliżej środowiska i miejsca pobytu osoby, do której to wsparcie jest kierowane. Planowane działania skupiać się będą na stworzeniu warunków do rozwoju specjalistycznych usług opiekuńczych na bazie dostępnej infrastruktury, bowiem idea deinstytucjonalizacji zakłada odchodzenie od umieszczania chorych w domach pomocy społecznej na rzecz alternatywnych form środowiskowych w tym mieszkalnictwa chronionego/wspomagane.

Kolejnym strategicznym obszarem jest zapewnienie specjalistycznego **wsparcia dla dziecka i rodziny** z trudnościami poprzez świadczenie usług pedagogów, psychologów, logopedów oraz lekarzy psychiatrów. Rodziny borykające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi otrzymują wsparcie asystentów rodziny, co pozwala na stopniowe ograniczenie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej. Realizacja tych działań wpłynie na spadek liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz przyczyni się do wzrostu kompetencji rodziców w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich. Ważnym aspektem będzie konsolidacja działań różnych grup społecznych, organizacji pozarządowych oraz instytucji publicznych. Dzięki temu nastąpi znaczne wzmocnienie spójności systemu wsparcia.

Rysunek 3, Odwrócona piramida – schemat organizacji usług wsparcia rodziny.

Źródło: Uchwała nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) (M.P. z 2022, poz. 767), s. 107.

Rozwojowi społeczności lokalnej towarzyszyć będzie rozwój **zintegrowanego systemu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie**. Działania te obejmą zapewnienie interdyscyplinarnego wsparcia dla rodzin dotkniętych przemocą oraz minimalizację szkód psychicznych wśród ofiar. Wzrośnie świadomość społeczna na temat zjawiska przemocy oraz sposób reagowania na nie. Skuteczniejsze oddziaływanie na osoby stosujące przemoc oraz budowanie sieci wsparcia przyczyni się do zmniejszenia skali przemocy w rodzinach. Działania te wspierać będą inicjatywy mające na celu nabywanie umiejętności korzystania z instytucjonalnych i własnych form wsparcia oraz przełamywanie stereotypów i wstydu.

Strategiczne działania obejmą także **aktywizację osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością**. Różnorodność ofert pomocowych dla bezrobotnych pozwoli zwiększyć liczbę osób zaktywizowanych zawodowo oraz zmniejszy skalę dziedziczenia bezrobocia. Równocześnie realizowane będą działania profilaktyczne na rzecz ograniczania bezdomności oraz działania przeciwdziałające dyskryminacji na rynku pracy.

W kontekście **budowy kapitału społecznego** szczególną rolę odegra aktywizacja lokalnych podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej. Wzrost aktywności organizacji pozarządowych oraz rozwój wolontariatu przyczyniają się do włączenia w życie społeczne grup zagrożonych marginalizacją oraz poprawy standardu życia osób o niskim statusie ekonomicznym i społecznym.

Podsumowując, należy stwierdzić, że lokalny proces DI będzie zgodny z ogólnopolskim trendem zawartym w *Strategii rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)* i obejmie następujące kierunki działań:

- **priorytet usług społecznych realizowanych w społeczności lokalnej przed usługami stacjonarnymi,**
- **rozwój zindywidualizowanych usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej, w tym usług o charakterze profilaktycznym, które wpłyną na ograniczenie konieczności opieki instytucjonalnej,**
- **wykorzystanie zasobów i potencjału instytucjonalnej opieki długoterminowej na poczet rozwoju nowych usług środowiskowych w społeczności lokalnej,**
- **rozwój różnych form mieszkalnictwa²².**

Wizja LPDI jest spójna z wizją zawartą w *Strategii rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)* i jest następująca:

Przygotowanie systemu realizacji usług społecznych
dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w szczególności z uwagi na starszy wiek, niepełnosprawność, problemy z zakresu zdrowia psychicznego, bezdomność, w taki sposób, aby mogły bezpiecznie i niezależnie funkcjonować w swoim miejscu zamieszkania tak długo, jak tego chcą, a dzieciom i młodzieży pozbawionej opieki rodzicielskiej zapewnienie opieki w warunkach rodzinnych lub zbliżonych do rodzinnych.

²² Uchwała nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą *Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)* (M.P. z 2022, poz. 767), s. 98.

Mając powyższe na uwadze, w ramach każdego obszaru interwencji określono planowane działania, rezultaty, odbiorców, realizatorów oraz możliwe źródła finansowania.

Tabela 7, Plan DI usług społecznych w obszarze wsparcia osób starszych, OzN, w tym osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

OBSZAR ①	OSOBY STARSZE, OzN, W TYM OSOBY WYMAGAJĄCE WSPARCIA W CODZIENNYM FUNKCJONOWANIU	
CEL OGÓLNY	ROZWÓJ ZINTEGROWANEGO WSPARCIA OSÓB STARSZYCH, OzN, W TYM OSÓB WYMAGAJĄCYCH WSPARCIA W CODZIENNYM FUNKCJONOWANIU	
CEL SZCZEGÓŁOWY 1 USPRAWNIENIE DOSTĘPU DO ZRÓŻNICOWANYCH USŁUG SPOŁECZNYCH	Nr działania	Działanie
	1	Minimalizowanie potencjalnych przyczyn wykluczenia społecznego poprzez świadczenie pracy socjalnej
	2	Rozwój usług opiekuńczo-pielegnacyjnych w miejscu zamieszkania (w tym również usług „asystencji osobistej” i „opieki wytchnieniowej”)
	3	Uruchomienie mieszkań wspomaganych z koszykiem usług społecznych
	4	Zainicjowanie wprowadzenia usługi transportowej („door to door” i/lub taksówki społecznej)
	5	Zapewnienie dostępu do opieki całodobowej
	6	Zapewnienie dostępu do usług wsparcia krótkoterminowego świadczonego w formie pobytu całodobowego lub w formie dziennej przez domy pomocy społecznej
	7	Rozwój usług opiekuńczych opartych na aktywności środowiska lokalnego (np. grupy wsparcia, festyny, pikniki)
	8	Podtrzymanie usług teleopieki (opieka na odległość)
	9	Rozwój wsparcia szkoleniowego dla rodzin i opiekunów nieformalnych
CEL SZCZEGÓŁOWY 2 TWORZENIE PRZYJAZNEGO ŚRODOWISKA	1	Prowadzenie kampanii informacyjnych na temat dostępnych usług i możliwości wsparcia dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, w tym osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu
	2	Zwiększenie umiejętności cyfrowych wśród osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, w tym osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 8, Plan DI usług społecznych w obszarze wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie psychicznym

OBSZAR ②	WSPARCIE OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI I W KRYZYSIE PSYCHICZNYM	
CEL OGÓLNY	ROZWÓJ PROFILAKTYKI ZDROWIA PSYCHICZNEGO I POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI I W KRYZYSIE PSYCHICZNYM	
CEL SZCZEGÓŁOWY 1 USPRAWNIENIE DOSTĘPU DO ZRÓŻNICOWANYCH USŁUG SPOŁECZNYCH	Nr działania	Działanie
	1	Minimalizowanie potencjalnych przyczyn wykluczenia społecznego osób w kryzysie psychicznym poprzez świadczenie pracy socjalnej
	2	Zapewnienie specjalistycznego wsparcia – terapeutycznego i interwencyjnego
	3	Rozwój usług opiekuńczo-specjalistycznych w miejscu zamieszkania (w tym również usług „asystencji osobistej” i „opieki wytchnieniowej”)
	4	Uruchomienie mieszkań wspomaganych z koszykiem usług dostosowanym do potrzeb osoby z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie psychicznym
	5	Uruchomienie grupy wsparcia dla rodzin z dziećmi z zaburzeniami psychicznymi
CEL SZCZEGÓŁOWY 2	1	Organizowanie kampanii informacyjnych i edukacyjnych na temat zdrowia psychicznego

WSPARCIE SPOŁECZNOŚCI GMINNEJ W ZAKRESIE PROFILAKTYKI ZDR. PSYCHICZNEGO.	2	Wprowadzenie programów zdrowia psychicznego obejmujących szkolenia i wsparcie psychologiczne.
---	----------	---

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 9, Plan DI usług społecznych w obszarze wsparcia dziecka i rodziny.

OBSZAR ③	WSPARCIE DZIECKA I RODZINY	
CEL OGÓLNY 1	ROZWÓJ ZINTEGROWANEGO SYSTEMU WSPARCIA RODZINY ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM POTRZEB DZIECI I MŁODZIEŻY	
CEL SZCZEGÓŁOWY 1	Nr działania	Działania
WSPIERANIE DZIECKA I RODZINY I W PRAWIDŁOWYM FUNKCJONOWANIU	1	Świadczenie pracy socjalnej na rzecz rodzin dotkniętych bezradnością opiekuńczo – wychowawczą
	2	Utrzymanie stałej pomocy i wsparcia ze strony asystenta rodziny rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze.
	3	Zapewnienie rodzinom i dzieciom specjalistycznego wsparcia (np. poradnictwo, terapia)
	4	Tworzenie grup wsparcia/ samopomocowych
	5	Rozwijanie systemu ulg skierowanych do rodzin wielodzietnych, w tym Karta Dużej Rodziny
	6	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży m.in. w okresie wolnym od nauki na bazie dostępnej infrastruktury
	7	Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez zwiększenie dostępności do zajęć wyrównawczych, udzielenie wsparcia nauczyciela wspomagającego lub pomocy nauczyciela
	8	Rozwój systemu opieki nad dziećmi do lat 3 (w tym zwiększenie liczby miejsc w funkcjonującym klubie dziecięcym)
	9	Zwiększenie liczby miejsc w funkcjonujących placówkach przedszkolnych
	10	Organizacja warsztatów edukacyjnych dla rodziców z zakresu rozwijania kompetencji opiekuńczo-wychowawczych.
	11	Stworzenie miejsca spotkań dla młodzieży z terenu Gminy Więcbork.
	12	Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych pomocą rodzin wspierających
CEL OGÓLNY 2	ROZWÓJ ZINTEGROWANEGO SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY DOMOWEJ	
CEL SZCZEGÓŁOWY 1	Nr działania	Działania
ZAPOBIEGANIE STOSOWANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I MINIMALIZOWANIE SKUTKÓW JEJ WYSTĘPOWANIA	1	Zapewnienie osobom i rodzinom dotkniętym przemocą domową dostępu do specjalistycznego wsparcia (np. poradnictwo, terapia, psychoterapia)
	2	Kierowanie osób stosujących przemoc domową do programów korekcyjno – edukacyjnych
	3	Utworzenie i prowadzenie grup wsparcia i/lub samopomocowych
	4	Realizacja procedury „Niebieskiej Karty”
	5	Wdrażanie szkolnych programów profilaktycznych oraz podejmowanie innych przedsięwzięć w celu ograniczenia zjawiska przemocy
	6	Zapewnienie schronienia osobom doznającym przemocy domowej.
	7	Zapewnienie bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy domowej
	8	Podniesienie wiedzy i kompetencji osób pracujących na polu przeciwdziałania przemocy domowej
	9	Organizacja wydarzeń profilaktycznych, zwiększających wiedzę społeczeństwa na temat zjawiska przemocy domowej, jego negatywnych konsekwencji oraz możliwych działań w przypadku doświadczenia lub bycia świadkiem tego zjawiska.
CEL SZCZEGÓŁOWY 2	1	Świadczenie pracy socjalnej na rzecz osób dotkniętych problemem uzależnienia w tym w oparciu o kontrakt socjalny

ZAPOBIEGANIE UZALEŻNIENIOM I MINIMALIZOWANIE SKUTKÓW ICH WYSTĘPOWANIA	2	Rozwój działalności Placówki Wsparcia Dziennego (Świetlicy Środowiskowej UŚMIECH) poprzez zapewnienie finansowania bieżącej działalności
	3	Prowadzenie grup terapeutycznych dla członków rodzin osób dotkniętych uzależnieniem
	4	Rozwój dostępu do specjalistycznych poradni uzależnień
	5	Tworzenie i prowadzenie grup wsparcia i/lub samopomocowych
	6	Zapobieganie wykluczeniu społecznemu i zapewnienie integracji społecznej osobom z problemem uzależnienia i ich rodzinom
	7	Organizacja kampanii informacyjnych dotyczących negatywnych skutków uzależnień np. poprzez dystrybucję materiałów profilaktycznych oraz organizację warsztatów.
	8	Wdrażanie programów prewencyjnych, minimalizujących występowanie sytuacji kryzysowych w rodzinach, takich jak program wspierania rodziny, program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej itp.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 10, Plan DI usług społecznych w obszarze wsparcia osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością

OBSZAR ④	WSPARCIE OSÓB W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI I ZAGROŻONYCH BEZDOMNOŚCIĄ	
CEL OGÓLNY	ZAPOBIEGANIE ZJAWISKA BEZDOMNOŚCI I ZAGROŻENIA BEZDOMNOŚCIĄ POPRZECZ ZAPEWNIENIE SCHRONIENIA ORAZ WDRAŻANIE DZIAŁAŃ ZAPOBIEGAWCZYCH	
CEL SZCZEGÓŁOWY 1	Nr działania	Działanie
ZAPEWNIENIE SCHRONIENIA	1	Zapewnienie schronienia osobom tego pozbawionym z terenu Gminy
CEL SZCZEGÓŁOWY 2 ZAPEWNIENIE SPRAWNEJ I NATYCHMIASTOWEJ POMOCY	1	Świadczenie pracy socjalnej na rzecz osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością
	2	Ścisła współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomocą osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością.
	3	Kierowanie osób zadłużonych z tytułu czynszów i innych opłat za używanie lokalu komunalnego gminy Więcborku w celu uniknięcia eksmisji do lokalu socjalnego
	4	Zintensyfikowanie współpracy międzysektorowej w zakresie kompleksowej pomocy osobom w kryzysie bezdomności

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 11, Plan DI usług społecznych w obszarze wsparcia społeczności lokalnych

OBSZAR ⑤	WSPARCIE SPOŁECZNOŚCI LOKALNYCH	
CEL OGÓLNY	AKTYWIZOWANIE PODMIOTÓW DZIAŁAJĄCYCH W OBSZARZE POMOCY I INTEGRACJI SPOŁECZNEJ I ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO	
CEL SZCZEGÓŁOWY 1	Nr działania	Działanie
ZWIĘKSZENIE UDZIAŁU I ROLI SEKTORA NIEPUBLICZNEGO ORAZ AKTYWNOŚCI MIESZKAŃCÓW W REALIZACJI ZADAŃ SPOŁECZNYCH	1	Wspieranie inicjatyw społecznych podejmowanych przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art.3 ust.3 o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rzecz rozwiązywania i zapobiegania problemom społecznym
	2	Stworzenie mechanizmów wzajemnego wspierania się samorządu i obywateli w podejmowaniu decyzji w obrębie polityki społecznej
	3	Wzmocnienie oraz rozwój dialogu i komunikacji społecznej z partnerami pozarządowymi, podmiotami wymienionymi w art. 3 ust.3 o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz mieszkańcami

CEL SZCZEGÓŁOWY 2 ROZWÓJ WSPÓŁPRACY Z SEKTOREM OBYWATELSKIM	1	Zintensyfikowanie współpracy z partnerami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art.3 ust.3 o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (powierzanie i wspieranie oraz koordynacja wspólnych działań)
	2	Wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art.3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
CEL SZCZEGÓŁOWY 3 PROFESJONALIZACJA DZIAŁAŃ SŁUŻB SPOŁECZNYCH	1	Wzmacnianie i rozwijanie umiejętności pracowników CUS działających na rzecz pełniejszej integracji społecznej klientów pomocy społecznej poprzez systematyczne ich doszkadzanie
	2	Upowszechnienie informacji o aktualnej ofercie i formach świadczeń pomocowych na rzecz mieszkańców

Źródło: opracowanie własne.

2. HARMONOGRAM WDRAŻANIA LPDI I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Jednym z istotnych warunków realizacji wskazanych celów w LPDI jest ich finansowanie. Aby określić w sposób realny koszty realizacji niniejszego planu należy uwzględnić wydatki na realizowane obecnie usługi społeczne. W tym celu poniżej przedstawione zostały środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie gminy w okresie 2022-2023.

Tabela 12, Plan wydatków gminy w wybranych obszarach polityki społecznej w latach 2022-2023.

Rok	DZIAŁ 851	DZIAŁ 852	DZIAŁ 853	DZIAŁ 854	DZIAŁ 855	Ogółem (w zł)
	Ochrona zdrowia (w zł)	Pomoc społeczna (w zł)	Pozostałe zadania w zak. polityki społ. (w zł)	Edukacyjna opieka wychowawcza (w zł)	Rodzina (w zł)	
2022	459.017	8.752.280	10.134.468	208.471	14.391.703	33.945.939
2023	409.895	8.433.892	395.354	122.850	10.422.261	19.784.252

Źródło: opracowanie własne.

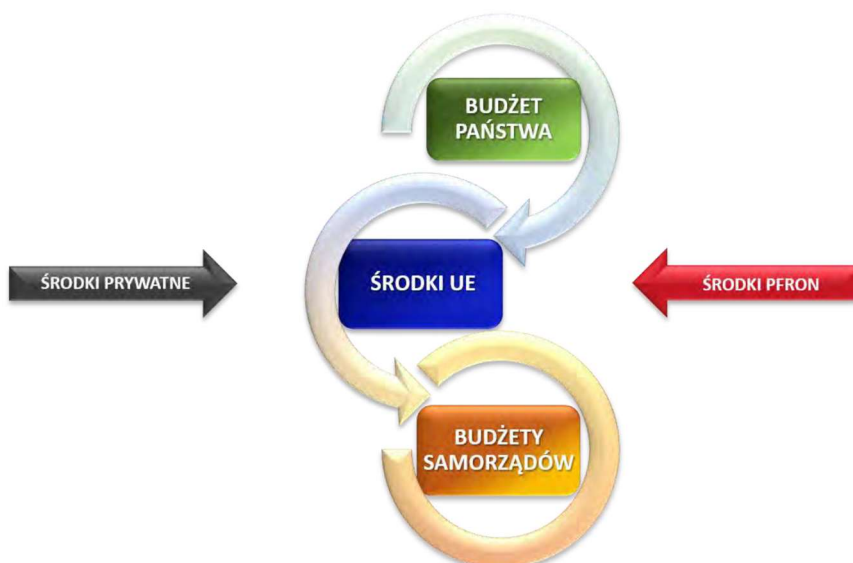
Działania z zakresu rozwoju usług społecznych powinny być finansowane w ramach tzw. **montażu finansowego** wszystkich dostępnych źródeł finansowania usług dający efekt synergii i gwarantujący, że projektowane cele zostaną osiągnięte.

Nie sposób nie wskazać:

- środków z budżetu jednostek samorządu terytorialnego,
- środków z budżetu państwa,
- środków UE w zakresie realizacji projektów w perspektywie 2021–2027 z obszaru deinstytucjonalizacji usług społecznych (w tym w szczególności w ramach EFS+ i EFRR)
- państwowe fundusze celowych, np. PFRON, Fundusz Solidarnościowy
- oraz koniecznie wpłat własnych użytkowników,

Działania, które zaplanowano w LPDI mogą być finansowane również w ramach łącznych źródeł finansowania, zarówno z budżetu państwa, jak i środków unijnych, a także z udziałem środków jednostek samorządowych.

Rysunek 4, Montaż finansowy działań z zakresu deinstytucjonalizacji usług społecznych

Źródło: Uchwała nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) (M.P z 2022, poz. 767), s. 130

Bardzo istotna jest również aktywność organizacji pozarządowych, które mogą ubiegać się o dotacje na realizację zadań we wszystkich organach władzy i Funduszach. Konieczna jest zatem współpraca samorządu z NGO, by wszystkie działania miały charakter komplementarny.

Tabela 13, Harmonogram realizacji kierunków działań w obszarze wsparcia osób starszych, OzN, w tym osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Wyszczególnienie		2025	2026	2027	2028	2029
Termin realizacji Kierunków działań	Cel szczegółowy 1					
	1	✓	✓	✓	✓	✓
	2	✓	✓	✓	✓	✓
	3		✓	✓	✓	✓
	4		✓	✓	✓	✓
	5	✓	✓	✓	✓	✓
	6	✓	✓	✓	✓	✓
	7	✓	✓	✓	✓	✓
	8	✓	✓	✓	✓	✓
	9	✓	✓	✓	✓	✓
	Cel strategiczny 2					
	1	✓	✓	✓	✓	✓
	2	✓	✓	✓	✓	✓
Orientacyjne źródła finansowania	- Budżet państwa, - Budżet jednostek samorządu terytorialnego, - Państwowe fundusze celowych, np. PFRON, Fundusz Solidarnościowy - Fundusze UE,					
Realizatorzy	- Jednostka samorządu terytorialnego (gmina i powiat), w ramach zadań wynikających z aktualnie obowiązujących aktów prawnych wraz z jednostkami organizacyjnymi (CUS, Szkoły, PCPR, Szpital), - Podmioty ekonomii społecznej – zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, - Organizacje społeczeństwa obywatelskiego – zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, - Podmioty wykonujące działalność leczniczą (NZOZ wraz z poradniami).					

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 14, Harmonogram realizacji kierunków dzieł w obszarze wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie psychicznym.

Wyszczególnienie	2025	2026	2027	2028	2029
Termin realizacji Kierunków działań	Cel strategiczny 1				
	1	✓	✓	✓	✓
	2	✓	✓	✓	✓
	3	✓	✓	✓	✓
	4	✓	✓	✓	✓
	5	✓	✓	✓	✓
	Cel strategiczny 2				
	1	✓	✓	✓	✓
	2	✓	✓	✓	✓
Orientacyjne źródła finansowania	- Budżet państwa, - Budżet jednostek samorządu terytorialnego, - Państwowe fundusze celowych, np. PFRON, Fundusz Solidarnościowy - Fundusze UE,				
Realizatorzy	- Jednostka samorządu terytorialnego (gmina i powiat), w ramach zadań wynikających z aktualnie obowiązujących aktów prawnych wraz z jednostkami organizacyjnymi (CUS, ŚDS, ŚŚ, Placówki Oświatowe, PCPR, Szpital, PPP), - Podmioty ekonomii społecznej – zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, - Organizacje społeczeństwa obywatelskiego – zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, - Podmioty wykonujące działalność leczniczą (NZOZ wraz z poradniami).				

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 15, Harmonogram realizacji kierunków działań w obszarze wsparcia dziecka i rodziny.

Wyszczególnienie	2025	2026	2027	2028	2029
Termin realizacji kierunków działań	Cel ogólny 1				
	Cel strategiczny 1				
	1	✓	✓	✓	✓
	2	✓	✓	✓	✓
	3	✓	✓	✓	✓
	4	✓	✓	✓	✓
	5	✓	✓	✓	✓
	6	✓	✓	✓	✓
	7	✓	✓	✓	✓
	8	✓	✓	✓	✓
	9	✓	✓	✓	✓
	10	✓	✓	✓	✓
	11	✓	✓	✓	✓
	12	✓	✓	✓	✓
	Cel ogólny 2				
	Cel strategiczny 1				
	1	✓	✓	✓	✓
	2	✓	✓	✓	✓
	3	✓	✓	✓	✓
	4	✓	✓	✓	✓
	5	✓	✓	✓	✓
	6	✓	✓	✓	✓
	7	✓	✓	✓	✓
	8	✓	✓	✓	✓
	9	✓	✓	✓	✓
	Cel strategiczny 2				

	1	✓	✓	✓	✓	✓
	2	✓	✓	✓	✓	✓
	3	✓	✓	✓	✓	✓
	4	✓	✓	✓	✓	✓
	5	✓	✓	✓	✓	✓
	6	✓	✓	✓	✓	✓
	7	✓	✓	✓	✓	✓
	8	✓	✓	✓	✓	✓
Orientacyjne źródła finansowania	- Budżet państwa, - Budżet jednostek samorządu terytorialnego, - Państwowe fundusze celowe, np. PFRON, Fundusz Solidarnościowy - Fundusze UE,					
Realizatorzy	- Jednostka samorządu terytorialnego (gmina i powiat), w ramach zadań wynikających z aktualnie obowiązujących aktów prawnych wraz z jednostkami organizacyjnymi (CUS, ŚDS, ŚŚ, GKRPA, IŻ, Placówki Oświatowe, PCPR, Szpital, PPP), - Jednostki Policji, - PES – zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, - Organizacje społeczeństwa obywatelskiego – zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, - Podmioty wykonujące działalność leczniczą (NZOZ wraz z poradniami specjalistycznymi).					

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 16, Harmonogram realizacji kierunków działań w obszarze wsparcia osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością.

Wyszczególnienie	2025	2026	2027	2028	2029
Termin realizacji	Cel strategiczny 1				
Kierunków działań	1	✓	✓	✓	✓
	Cel strategiczny 2				
	1	✓	✓	✓	✓
	2	✓	✓	✓	✓
	3	✓	✓	✓	✓
	4	✓	✓	✓	✓
Orientacyjne źródła finansowania	- Budżet państwa, - Budżet jednostek samorządu terytorialnego, - Fundusze UE,				
Realizatorzy	- Jednostka samorządu terytorialnego (gmina i powiat), w ramach zadań wynikających z aktualnie obowiązujących aktów prawnych wraz z jednostkami organizacyjnymi (np. CUS, ŚDS, ŚŚ, Placówki Oświatowe, PCPR, Szpital, PPP), - Spółka skarbu gminy – ZGK, - PES – zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, - Organizacje społeczeństwa obywatelskiego – zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, - Podmioty wykonujące działalność leczniczą (NZOZ wraz z poradniami).				

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 17, Harmonogram realizacji kierunków działań w obszarze wsparcia społeczności lokalnych.

Wyszczególnienie	2025	2026	2027	2028	2029
Termin realizacji	Cel szczegółowy 1				
Kierunków działań	1	✓	✓	✓	✓
	2	✓	✓	✓	✓
	3	✓	✓	✓	✓
	Cel szczegółowy 2				

	1	✓	✓	✓	✓	✓
	2	✓	✓	✓	✓	✓
	Cel szczegółowy 3					
	1	✓	✓	✓	✓	✓
	2	✓	✓	✓	✓	✓
Orientacyjne źródła finansowania	- Budżet państwa, - Budżet jednostek samorządu terytorialnego, - Fundusze UE,					
Realizatorzy	- Jednostka samorządu terytorialnego (gmina i powiat), w ramach zadań wynikających z aktualnie obowiązujących aktów prawnych wraz z jednostkami organizacyjnymi (np. CUS, ŚDS, ŚŚ, Sołtysi), - PES – zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, - Organizacje społeczeństwa obywatelskiego – zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,					

Źródło: opracowanie własne.

3. ROLA PODMIOTÓW WE WDRAŻANIU LPDI

1

BURMISTRZ WIĘCBORKA

Zarządzanie i koordynacja realizacji planu, podejmowanie kluczowych decyzji dotyczących sposobu wdrażania założeń planu oraz sposobów finansowania działań, przydział zadań, podejmowanie decyzji o zlecaniu realizacji zadań, monitorowanie wskaźników osiągnięcia celów, reagowanie na zmiany, inne działania w zakresie zarządzania i koordynacji.

2

CENTRUM USŁUG SPOŁECZNYCH W WIĘCBORKU

Rola koordynatora usług społecznych w gminie, szczególnie w zakresie pomocy i integracji społecznej, ustalanie uprawnień do świadczeń z zakresu pomocy społecznej, obejmowanie wsparciem własnym i przyznawanie uprawnień do korzystania z usług pomocy i integracji społecznej prowadzonych na zlecenie gminy przez NGO lub przedsiębiorców.

3

INNE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE GMINY WIĘCBORK

Realizacja zadań przewidzianych w planie - przypisanych do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym, fakultatywnym oraz zleconym gminie do realizacji przez administrację rządową. Monitorowanie problemów społecznych, ich skali, natężenia oraz inicjowanie interwencji w tym zakresie, wnioskowanie o dokonywanie zmian w LPDI.

4

NGO - ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Monitorowanie problemów społecznych, animacja życia społecznego, inicjowanie działań na rzecz mieszkańców gminy - w tym inicjatywa w zakresie wniosku o realizację zadania publicznego, realizacja zadań statutowych w zakresie usług społecznych, realizacja zadań zleconych przez Burmistrza Więcborka, w ramach konkursów ofert oraz w formule tzw. małego grantu.

4. MONITOROWANIE I WSKAŹNIKI

Monitorowanie wdrażania założeń LPDI, odbywać się będzie w partnerstwie i przy udziale wszystkich interesariuszy, tj.:

- władz gminy,
- przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy,
- przedstawicieli NGO,
- innych osób zainteresowanych procesem DI.

Monitoring wskaźników określonych dla każdego z obszarów interwencji będzie prowadzony na bieżąco. Na koniec obowiązywania LPDI zostanie opracowany raport z jego realizacji, który następnie zostanie przedłożony Burmistrzowi i Radzie Miejskiej.

Punktem odniesienia w monitorowaniu realizacji działań będzie opracowany zestaw wskaźników obrazujących oczekiwane rezultaty realizacji planów na poziomie celów ogólnych i szczegółowych.

Tabele kluczowych wskaźników

L.p	Wskaźnik	Obszar LPDI	Źródła danych do pomiaru	Stan na 2024* / Rekomendowana wartość w 2027*
1.	Liczba osób objętych pracą socjalną	I, II, III, IV	CUS w Więcborku – dane własne	1.484/1.350
2.	Liczba utrzymanych miejsc pracy pracowników socjalnych (liczba etatów)	I, II, III, IV	CUS w Więcborku – dane własne	6,5/6
3.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w miejscu zamieszkania	I, II, III, IV	CUS w Więcborku – dane własne	86/86
4.	Liczba utrzymanych miejsc pracy osób wykonujących usługi opiekuńcze (liczba etatów)	I, II, III, IV	CUS w Więcborku – dane własne	15/15
5.	Liczba osób objętych usługami sąsiedzkimi w miejscu zamieszkania	I, II, III, IV	CUS w Więcborku – dane własne	0/15
6.	Liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi w miejscu zamieszkania	I, II, III, IV	CUS w Więcborku – dane własne	0/50
7.	Liczba osób/rodzin objętych asystencją osobistą	I, II, III, IV	CUS w Więcborku – dane własne	70/70
8.	Liczba członków rodzin osób z niepełnosprawnościami lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami korzystających z „ opieki wytchnieniowej ”	I, III	CUS w Więcborku – dane własne	0/10
9.	Liczba osób, które skorzystają z „ wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego ”	I, II, III, IV	CUS w Więcborku – dane własne	0/20
10.	Liczba funkcjonujących mieszkań wspomaganych z koszykiem usług dostosowanych do indywidualnych potrzeb osoby (wraz z informacją ile osób przebywa w tych mieszkaniach)	I, II, III, IV	CUS w Więcborku – dane własne	0/2 (4)

11.	Odsetek DPS, które okresowo dokonają oceny możliwości usamodzielnienia mieszkańca	I	CUS w Więcborku – dane własne	100%
12.	Liczba rodzin objętych asystenturą rodzinną	III	CUS w Więcborku – dane własne	38/38
13.	Liczba utrzymanych miejsc pracy asystentów rodziny (liczba etatów)	III	CUS w Więcborku – dane własne	3/3
14.	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, które zostały objęte pracą asystenta rodziny	III	CUS w Więcborku – dane własne	48%/48%
15.	Liczba rodzin z dziećmi objętych poradnictwem specjalistycznym	III	CUS w Więcborku – dane własne	37/50
16.	Liczba Placówek Wsparcia Dziennego	III	CUS w Więcborku – dane własne	1/1
17.	Odsetek dzieci przebywających w pieczy zastępczej, które wychowują się w rodzinnej pieczy zastępczej	III	CUS w Więcborku – dane własne	61%/ Wskaźnik monitorowany
18.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności lub zagrożenia bezdomnością	IV	CUS w Więcborku – dane własne	2/2
19.	Liczba osób uczestniczących w „ Programie odpracowywania zadłużeń z tytułu czynszów oraz opłat za używanie lokalu komunalnego Gminy Więcbork ” w celu uniknięcia eksmisji do lokalu socjalnego	IV	monitoring LPDI	13/10
20.	Liczba mieszkańców gminy objętych wsparciem obszarze aktywności społecznej, przeciwdziałania samotności i marginalizacji	V	monitoring LPDI	1.000

Źródło: opracowanie własne.

* wg sprawozdań własnych MGOPS/CUS w Więcborku

Spis rysunków

Rysunek 1, Położenie geograficzne gminy Więcbork.	5
Rysunek 2, Obszary interwencji zaplanowane w ramach LPDI.....	18
Rysunek 3, Odwrócona piramida – schemat organizacji usług wsparcia rodziny.	19
Rysunek 4, Montaż finansowy działań z zakresu deinstytucjonalizacji usług społecznych	25

Spis tabel

Tabela 1, Dynamiczny rozwój usługi asystenckiej w gminie Więcbork.....	13
Tabela 2, Usługi społeczne realizowane w 2024 r. w obszarze wsparcia osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, w tym osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.	15
Tabela 3, Usługi społeczne realizowane w 2024 r. w obszarze wsparcia osób w kryzysie psychicznym.....	16
Tabela 4, Usługi społeczne realizowane w 2024 r. w obszarze wsparcia rodziny i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami.	16
Tabela 5, Usługi społeczne realizowane w 2024 r. w obszarze wsparcia osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością.	17
Tabela 6, Usługi społeczne realizowane w 2024 r. w obszarze wsparcia społeczności lokalnej.	17
Tabela 7, Plan DI usług społecznych w obszarze wsparcia osób starszych, OzN, w tym osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.....	21
Tabela 8, Plan DI usług społecznych w obszarze wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie psychicznym.....	21
Tabela 9, Plan DI usług społecznych w obszarze wsparcia dziecka i rodziny.	22
Tabela 10, Plan DI usług społecznych w obszarze wsparcia osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością.....	23
Tabela 11, Plan DI usług społecznych w obszarze wsparcia społeczności lokalnych	23
Tabela 12, Plan wydatków gminy w wybranych obszarach polityki społecznej w latach 2022-2023.	24
Tabela 13, Harmonogram realizacji kierunków działań w obszarze wsparcia osób starszych, OzN, w tym osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.....	25
Tabela 14, Harmonogram realizacji kierunków działań w obszarze wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie psychicznym.	26
Tabela 15, Harmonogram realizacji kierunków działań w obszarze wsparcia dziecka i rodziny.	26
Tabela 16, Harmonogram realizacji kierunków działań w obszarze wsparcia osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością.	27
Tabela 17, Harmonogram realizacji kierunków działań w obszarze wsparcia społeczności lokalnych.	27

Spis wykresów

Wykres 1, Populacja mieszkańców gminy Więcbork w okresie 2018-2024.	6
Wykres 2, Przyrost naturalny w gminie Więcbork w okresie 2018-2023.	6

UZASADNIENIE

Proces deinstytucjonalizacji usług społecznych stanowi ważny kierunek w rozwoju lokalnej polityki społecznej na terenie gminy Więcbork. Aktualne wyzwania i potrzeby społeczne uwidocznione m.in. w diagnozie potrzeb i potencjału lokalnej społeczności skłaniają do podejmowania działań w tym zakresie. Po przekształceniu Ośrodka Pomocy Społecznej w Centrum Usług Społecznych pojawiają się możliwości skierowania skutecznej deinstytucjonalizacji w kierunku rozwoju usług społecznych świadczonych dla społeczności lokalnej, w miejscu zamieszkania.

Celem LPDI jest wyznaczenie kierunku rozwoju usług społecznych zarówno w zakresie koniecznych interwencji, jak i podjęcia działań o charakterze prewencyjnym i profilaktycznym, zwiększenie niezależności m.in. osób z niepełnosprawnościami, osób starszych. Skuteczna deinstytucjonalizacja to oferowanie form wsparcia dostosowanych do zdiagnozowanych problemów i potrzeb mieszkańców, wspieranie ich w miejscu zamieszkania, zapobieganie izolacji społecznej i stygmatyzacji, wspieranie działań zmierzających do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, kulturalnym czy zawodowym.

W procesie DI istotne jest zaangażowanie samorządu na etapie planowania, wdrażania i monitorowania rozwoju usług społecznych. Dlatego zasadnym jest przyjęcie Uchwały wprowadzającej lokalny program pomocy społecznej składający się z części diagnostycznej i programowej pn. „Lokalny plan deinstytucjonalizacji usług społecznych dla gminy Więcbork na lata 2025-2027”, by sprostać wyzwaniom w obszarze polityki społecznej na terenie gminy Więcbork.